

amsterdam
Zuidas

**Kunst en Cultuur
2021 - 2025**

INHOUD

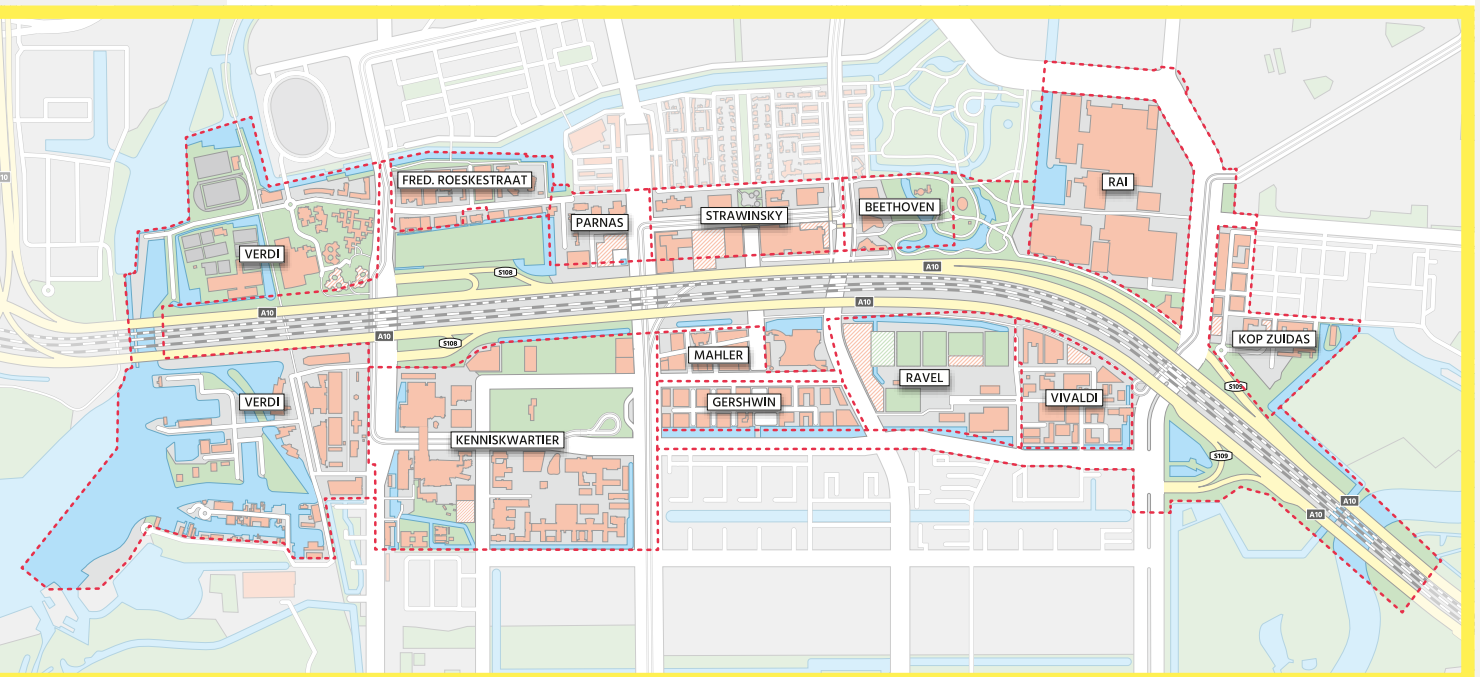
1.	Introductie	4
2.	Samenvatting	5
3.	Kader en ambitie	6
4.	Culturele voorzieningen	9
5.	Culturele evenementen	18
6.	Kunst in de openbare ruimte	24
7.	Werkplekken voor cultuur	34
8.	Nachtcultuur	40
9.	Participatie	42
10.	Financiering en planning	45

1. INTRODUCTIE

Zuidas ontwikkelt zich in rap tempo van een internationaal zakendistrict naar een unieke en complete Amsterdamse stadswijk. Naast de kantoorgebouwen verschijnen steeds meer woontorens, met zowel koop- als sociale en middelhuis-appartementen. Winkels en horeca vormen een vast onderdeel van het straatbeeld. Door de kwalitatief hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte is het fijn vertoeven in dit continu veranderende gebied. Aan de zuidflank van Amsterdam ontwikkelt zich zo een heel nieuw gebied met een groeiende bevolking. In die nieuwe stadswijk zijn kunst en cultuur een essentieel element. De aanwezigheid van cultuur zorgt voor een aangenaam klimaat waarin het prettig wonen, werken en verblijven is.

In de Visie Zuidas (2016) is opgenomen dat creativiteit en economie met elkaar verweven zijn. Daarom is voor de ontwikkeling van Zuidas een wervend cultureel klimaat onmisbaar. Kunst en cultuur in brede zin geven het stadsgebied karakter en identiteit. Ze scheppen een sfeer waardoor mensen zich kunnen hechten. Daarom is in de Visie Zuidas opgenomen dat de aanwezigheid en zichtbaarheid van kunst en cultuur versterkt moet gaan worden.

Om een wervend cultureel klimaat in Zuidas mogelijk te maken, is in de Visie Zuidas gesteld dat we op verschillende plekken ruimte zullen bieden aan kunst- en cultuurinstellingen en voorwaarden zullen scheppen om plekken (zowel in de openbare ruimte als in de gebouwen) creatief en artistiek te programmeren. Hoe en waar dat moet gebeuren is in de visie uiteraard nog niet gespecificeerd. Het Plan Kunst en Cultuur Zuidas is bedoeld om concreet invulling te geven aan deze ambitie. Dit zal gebeuren aan de hand van vier thema's: culturele voorzieningen, culturele evenementen, kunst in de openbare ruimte en werkruimte voor creatieven. De focus is daarbij op de periode van 2021 tot en met 2025.

2. SAMENVATTING

Het Plan Kunst en Cultuur Zuidas 2021-2025 is een uitwerking van de doelstelling uit de Visie Zuidas (2016) dat voor de ontwikkeling van Zuidas een wervend cultureel klimaat onmisbaar is. De aanwezigheid en zichtbaarheid van kunst en cultuur moet versterkt gaan worden om te komen tot een complete Amsterdamse stadswijk.

Dit gebeurt op basis van vier doelstellingen:

1. Het stimuleren van de vestiging van permanente culturele voorzieningen.
2. Het stimuleren van culturele evenementen.
3. Het realiseren van kunst in de openbare ruimte.
4. Het creëren van werkruimte voor kunstenaars en culturele makers.

Het Plan Kunst en Cultuur Zuidas is geen nieuwe visie, maar is een uitwerking van bestaande visies en beleidskaders. Het plan brengt structuur aan in de acties die Zuidas de komende jaren op het gebied van kunst en cultuur gaat nemen. Per doelstelling zijn concrete maatregelen benoemd. Een deel van de maatregelen was al bekend, maar is nu gestructureerd gekoppeld aan de doelstellingen. Deze zijn aangevuld met nieuwe maatregelen.

Enkele van de nieuwe maatregelen die in de periode tot en met 2025 uitgevoerd gaan worden, zijn:

- Inplannen van een nieuwe culturele voorziening bij Parnassusweg/Claude Debussylaan.
- Promoten grootstedelijke voorzieningen en bedrijfskunstcollecties.
- Invoeren stimuleringsregeling voor culturele evenementen.
- Toevoegen nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte in deelgebieden als Verdi, Roeske/Parnas, Kenniskwartier, Gershwin, Mahler, Strawinsky, Beethoven, Ravel, Vivaldi, RAI en Kop van Zuid.
- Het creëren van werkplekken voor kunstenaars en cultuurmakers in nieuwbouw in Kop Zuidas, Ravel, Kenniskwartier en Verdi.

Op basis van de gemaakte keuzes is ook een verdelingsvoorstel gemaakt voor de functionele grondexploitatie kunst en cultuur voor de periode 2021 tot en met 2025. Er is een structurele jaarlijkse besteding van € 375.000 voorgesteld.

	2021	2022	2023	2024	2025
Promotie voorzieningen	50.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Culturele evenementen	125.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Kunst in de Openbare Ruimte	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Totaal	375.000	375.000	375.000	375.000	375.000

3. KADER EN AMBITIE

3.1 Kader

Voor het bepalen van de ambitie is het belangrijk te weten wat het kader is waarbinnen geopereerd kan worden. Voor Zuidas is dit in eerste instantie de Visie Zuidas uit 2016. In het hoofdstuk 'Internationaal en ambitieus' is bepaald dat in Zuidas de aanwezigheid en zichtbaarheid van kunst en cultuur zal worden versterkt.

Andere stedelijke beleidskaders geven aan hoe kunst en cultuur in het ontwikkelgebied Zuidas vorm kan krijgen. In het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2020-2025 (2019) is aangegeven dat clusterontwikkeling bij culturele voorzieningen belangrijk is. Gemeld wordt dat op de Zuidas een locatie voor nieuwe grootstedelijke voorzieningen in onderzoek is. Daarnaast wordt geconstateerd dat in Zuidas de behoefte aan kunst- en cultuurvoorzieningen op wijkniveau groeit.

Het stedelijk Uitvoeringskader Kunst in de Openbare Ruimte (2018) stelt dat de groei van de stad vraagt om extra aandacht voor het creëren van nieuwe kunstwerken in ontwikkelgebieden. In de nieuwe woonwijken moet kunst in de openbare ruimte een vanzelfsprekend onderdeel uitmaken van de nieuwe inrichting van het gebied. Als middel om dit mogelijk te maken is de Percentageregeling Kunst in de Openbare Ruimte ingesteld. Die regelt dat een percentage van de inrichtingskosten van de openbare ruimte ingezet moet worden voor kunst in de openbare ruimte.

De Hoofdpijnen Kunst en Cultuur 2021-2024 richt zich op Zuidas als de plek voor de nieuwe OBA-Next en streeft naar een meer diverse samenstelling van de gebruikers van de Amsterdamse cultuur.

De in opdracht van Zuidas opgestelde Visie Kunst en Cultuur Zuidas (2018) schetst een beeld van de Zuidas in 2040. De visie stelt voor niet per definitie in te zetten op een nieuw gebouw voor een museum met internationale allure, maar te kiezen voor de realisatie van één nieuwe, kwalitatief hoogwaardige midsize culturele voorziening in het gebied. Die voorziening zou in beginsel gericht moeten zijn op Amsterdammers, (toekomstige) bewoners en werknemers.

Concrete aanbeveling is om te investeren in en communiceren over wat goed is in het bestaande culturele aanbod. Om goed te kunnen werken en programmeren zouden culturele ondernemers open en betaalbare ruimte aangeboden moeten krijgen. Verder zou er meer focus moeten komen op kunst in de openbare ruimte.

Binnen het Evenementenbeleid (2018) zijn in Zuidas drie plekken aangewezen als evenementenlocaties: Zuidplein en Gustav Mahlerplein voor kleine tot middelgrote evenementen en het George Gershwinlinein voor kleine tot grote evenementen. Inmiddels wordt gewerkt aan een aanpassing van de locatieprofielen van deze pleinen, die de mogelijkheden van gebruik iets verruimen.

Vanuit stadsdeel Zuid wordt met gebiedsplannen ingezet op actieve cultuurparticipatie van de bewoners van Zuidas.

Kunst en cultuur in Zuidas in 2040

De Zuidas neemt in 2040 een centrale positie in de Metropoolregio Amsterdam in en staat stevig op de culturele kaart. Het is een inclusieve Amsterdamse stadswijk met een internationaal karakter, met specifieke kenmerken als hoogstaande architectuur en de aanwezigheid van bijzondere bedrijfscollecties.

Zuidas is uitgegroeid tot een stedelijk centrumgebied, waar kunst en cultuur een onlosmakelijk onderdeel van de levendigheid vormen. Zuidas is de schakel tussen de oude en nieuwe stad, een wijk waar het goed en prettig wonen en vertoeven is. Het culturele aanbod levert hier een belangrijke bijdrage aan. Kunst en cultuur verbinden architectuur, ontmoetingsplekken, groen en water. De nieuwe OBA benadrukt de centrale rol die Zuidas in de stad inneemt. Deze innovatieve, gastvrije en iconische bibliotheek heeft fans onder bewoners, studenten, Amsterdammers en internationale bezoekers.

Kunst en cultuur zijn een verrijking van de Zuidas: het geeft het gebied kleur en maakt haar een plek voor alle Amsterdammers. Zo doen bewoners en bezoekers kennis en inspiratie op in bibliotheek of museum. Worden kunstenaars en studenten opgeleid in een omgeving die uitdaagt en een toegangspoort naar de rest van de wereld biedt. En is er een uitgebreid cultureel aanbod voor het uitgaanspubliek. Er is van alles voor iedereen. Amsterdam is een cultureel hart rijker.

3.2 Ambitie

Kunst en cultuur zijn op dit moment al in zekere mate aanwezig in Zuidas. Er zijn enkele kleine expositieruimtes, er vinden jaarlijks enkele culturele evenementen plaats en je treft op verschillende plekken in de openbare ruimte kunstwerken aan. Maar een levendige stadswijk vraagt om meer. Het moet een gebied worden dat niet alleen interessant is voor bewoners en werknemers, maar ook voor bezoekers. Voorstellingen, exposities, muziekoptredens en kunst in de openbare ruimte maken de Zuidas aantrekkelijker voor grote groepen belangstellenden. Het moet een stuk stad worden dat aantrekkelijk is voor iedereen. Een spannende en levendige Amsterdamse stadswijk met meer culturele instellingen, meer evenementen en meer kunstwerken.

Juist omdat Zuidas een gebied in ontwikkeling is, zijn er veel kansen om nieuwe kunst en cultuur toe te voegen. Zuidas gaat daarom de aanwezigheid en zichtbaarheid van kunst en cultuur versterken door in te zetten op de volgende vier doelstellingen:

1. Het stimuleren van de vestiging van permanente culturele voorzieningen.
2. Het stimuleren van culturele evenementen.
3. Het realiseren van kunst in de openbare ruimte.
4. Het creëren van werkruimte voor kunstenaars en culturele makers.

In de komende hoofdstukken zal per doelstelling worden aangegeven wat het bestaande en beoogde programma: wat hebben we al of is er al gepland? Daarna zal het gewenste programma worden benoemd: wat is wenselijk is en wat gaat er in de periode 2021-2025 concreet worden gedaan? Bij de voorgestelde maatregelen zal worden aangegeven of dit per specifiek deelgebied of Zuidasbreed zal worden gedaan.

Leidraad is dat eerder zal worden gekozen voor een beperkt aantal nieuwe initiatieven die goed binnen de ambities passen, dan dat gericht wordt op het zo veel mogelijk realiseren van nieuwe instellingen of kunstwerken. Het aanbrengen van focus in de initiatieven en het zorgen voor clustering van culturele locaties zal zorgen voor een herkenbaarder profiel van cultuur in Zuidas.

Om van Zuidas een levendige stadswijk te maken, is het van belang in ogenschouw te houden voor wie de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van kunst en cultuur worden ingezet. Bij alle maatregelen zal de Amsterdammer als primaire doelgroep worden gehanteerd: zowel de Amsterdammers wonend in Zuidas als in de rest van de stad. En daarmee wordt vanzelfsprekend ingezet op een divers publiek. In tweede instantie zullen de maatregelen zich op (inter)nationale bezoekers en richten.

Effecten Corona

De Corona-epidemie heeft gezorgd voor een grote verandering in de kunst- en cultuurwereld. Grote evenementen zijn voorlopig niet meer mogelijk en bij activiteiten die wel doorgang kunnen vinden, kunnen minder mensen dan gebruikelijk aanwezig zijn. De financiële basis van veel instellingen loopt gevaar. Welke effecten dit alles op de ontwikkelingen rond kunst- en cultuur in Zuidas heeft, valt nog niet precies te zeggen. Voor zover het mogelijk is, is er in dit plan rekening mee gehouden.

4. CULTURELE VOORZIENINGEN

Doelstelling: het stimuleren van de vestiging van permanente culturele voorzieningen

Hoewel de transformatie van zakendistrict naar levendige stadswijk al enige jaren is ingezet, kent Zuidas momenteel nog slechts een beperkt aantal culturele voorzieningen. Zo zijn er enkele plekken waar van beeldende kunst kan worden genoten (bijvoorbeeld Art Space van Akzo Nobel, Circl met de ABN Amro kunstcollectie en het oude Burgerweeshuis met de BPD-kunstcollectie), biedt het RAI-theater ruimte aan grote shows en vinden er in de Botanische Tuin en het WTC incidenteel concerten plaats.

Typerend is dat veel van deze voorzieningen een beperkt cultureel programma hebben of beperkt toegankelijk voor publiek zijn. Zo kent het RAI-theater slechts enkele culturele voorstellingen per jaar, is de expositie in de AKZO Nobel Art Space niet in het weekend te bezoeken en worden de concerten in de Botanische Tuin slechts incidenteel in de zomermaanden gegeven. Ook is de indruk dat de meeste instellingen in Zuidas voornamelijk een lokaal publiek (omwonenden en werknemers van bedrijven) trekken.

Wil Zuidas een levendige stadswijk met een goed cultureel klimaat worden, dat niet alleen voor de lokale gebruikers maar voor mensen uit de hele stad aantrekkelijk is om te bezoeken, dan is de Zuidas gebaat bij een breed en continu beschikbaar aanbod van culturele voorzieningen. We zetten daarom in op het stimuleren van de vestiging van meer permanente culturele voorzieningen in het gebied.

4.1 Bestaand en beoogd programma

Wat is er al en wat is al gepland?

De Zuidas kent een aantal bedrijven die hun eigen kunstcollectie tentoonstellen voor publiek. Zo heeft AkzoNobel de Art Space, toont ABN-AMRO een deel van zijn bedrijfscollectie in Circl en zijn werken uit de collectie van BPD via speciale rondleidingen in het hoofdkantoor te bezichtigen. Gebruikers en bezoekers van de Vrije Universiteit en het Universitair Medisch Centrum VUmc kunnen in de gebouwen kennis maken met de opgebouwde collectie kunstwerken. Kenmerkend is dat op deze laatste locaties de geëxposeerde werken niet vaak worden gewisseld.

De Zuidas kent ook een paar locaties waar wel wisselende exposities worden gehouden. In de hal van het WTC organiseert Art Angels om de paar maanden een nieuwe tentoonstelling. In Circl worden ook regelmatig kunstexposities gehouden. De Gerrit Rietveld Academie (kunstacademie) en het Sandberg Instituut (postacademisch onderwijs) zijn opleidingsinstituten, maar kennen wel jaarlijks een gratis toegankelijke tentoonstelling van de eindexamenleerlingen. De Kunstkapel wordt soms gebruikt voor kunstexposities van individuele kunstenaars(groepen). En in de RAI vindt twee keer per jaar een kunstbeurs plaats (PAN en de KunstRAI).

De Zuidas kent een beperkt aantal locaties waar de podiumkunsten kunnen worden beoefend. In de Botanische Tuin vinden in de zomermaanden concerten plaats. Het ZAK-theater in het Geert Groote College biedt podium aan het muziektheater van het Thalia Opera en Operette gezelschap. Incidenteel wordt de Kunstkapel voor een optreden gebruikt. En het RAI-theater biedt gelegenheid tot uitvoeringen van grote theaterproducties.

Kenmerkend is dat zowel de tentoonstellingsruimtes als de podia niet een continu programma bieden. En dat de locaties verspreid over het hele gebied liggen. Het ideaal van een clustering van culturele voorzieningen (gecombineerd met horeca), dat een langer verblijf stimuleert, is momenteel niet aanwezig.

Vast staat dat er in de nabije toekomst wel culturele voorzieningen bijkomen:

- Theater Griffioen in het NU-gebouw van de VU aan de De Boelelaan (medio 2021).
- Een arthouse film theater van Rialto in het NU-gebouw van de VU (medio 2021).
- WONDER: een vaste expositie-ruimte ('science based art gallery') in het NU-gebouw van de VU (september 2021).
- Een concertzaal van het Conservatorium in de Kapel en Convict in het Beatrixpark (2022).

Daarnaast worden plannen ontwikkeld voor de volgende culturele voorzieningen:

- Een expositieruimte in gebouw Valley aan de Beethovenstraat: 'Sapiens', met exposities, discussieprogramma's en lezingen over biodiversiteit, wetenschap en de invloed van de mens in het Anthropocene (2021).
- Een beeldende kunst-initiatief in de oude rechtbank aan de Parnassusweg (2023).
- Een bioscoop in het gebouw De Pulse in de Noordstrook van het Kenniskwartier (2024).
- De OBA-Next in de Noordstrook van het Kenniskwartier (2027).

De komst van deze culturele voorzieningen zal zorgen voor een nieuwe impuls in het culturele landschap van de Zuidas. Te zien valt dat zich een nieuwe concentratie van voorzieningen voordoet in het Kenniskwartier en directe omgeving. Deze clustering van kunstruimtes, bibliotheek, theater- en bioscopenzalen in combinatie met horeca zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een intensiever bezoek van Amsterdammers uit andere delen van de stad aan Zuidas. Ook omdat in de directe omgeving (Buitenveldert, Rivierenbuurt, Vondelparkbuurt, Stadionbuurt en Schinkelbuurt) dergelijke voorzieningen niet of sporadisch aanwezig zijn.

Zuidas kan daarmee een buurtoverstijgende functie gaan vervullen, zoals ook andere culturele concentratiegebieden in de stad (zoals bijvoorbeeld het Leidseplein, Museumplein en Westergasfabriekterrein) die momenteel vervullen.

Culturele voorzieningen

Bestaand Toekomst

1 BPD	6 Art Space Akzo Nobel	11 Circl	16 Rialto in de VU
2 Rietveld Academie / Sandberginstituut	7 Kapel en Convict	12 OBA Next	17 Griffioen in de VU
3 Zuider Amstelkanaal Theater	8 RAI-theater	13 Pulse	18 UMCA/VUmc
4 Monumentale rechtbank	9 RAI-hallen	14 VU-hoofdgebouw	19 Botanische Tuin Zuidas

4.2 Gewenst programma

Wat gaan we doen en waar?

De doelstelling is het stimuleren van de vestiging van permanente culturele voorzieningen in Zuidas. Daarbij valt een onderscheid te maken tussen grootstedelijke en buurtgerichte culturele voorzieningen. De grootstedelijke voorzieningen dienen qua programmering aanvullend te zijn op het al bestaande stedelijk aanbod, om concurrentie binnen de stad te voorkomen. Ze moeten het specifieke karakter van de Zuidas versterken. Voorzieningen op wijkniveau kunnen ook elders in de stad voorkomen, maar bedienen met hun plek in Zuidas het publiek uit de directe omgeving. Beiden maken de Zuidas tot een levendige stadswijk.

Maatregelen

Realiseren van culturele voorzieningen op wijkniveau

In het Strategisch Huisvestingsplan Kunst en Cultuur 2020-2025 (SHP,2019) is geconstateerd dat in Zuidas de behoefte aan kunst- en cultuurvoorzieningen op wijkniveau groeit. Volgens de hiervoor ontwikkelde rekenmethode ('referentienorm') moet op basis van het aantal geplande woningen in een gebied een minimum aantal vierkante meters aan ruimte voor een buurtgerichte culturele voorzieningen worden gecreëerd. Daarbij valt te denken aan functies als een dansstudio, een buurttheater, een broedplaats, een expositieruimte of een plek voor creatieve cursussen.

In het Plan Maatschappelijke voorzieningen Zuidas (maart 2021) is op basis van de referentienorm de ruimteclaim voor buurtgerichte culturele voorzieningen vertaald naar de Zuidas. Daarbij is rekening gehouden met reeks aanwezige voorzieningen in het gebied en directe omgeving. Dit heeft geleid tot de volgende ruimteclaims voor kunst- en cultuurvoorzieningen op wijkniveau:

- Verdi: aan noordzijde A10, een culturele voorziening op wijkniveau, 375 m².
- Ravel: kunst en cultuur op wijkniveau, 500 – 1.000 m².
- Kop Zuidas: kunst en cultuur op wijkniveau, 500 – 1.000 m².

Binnen de plannen voor de respectievelijke deelgebieden krijgen deze culturele voorzieningen op wijkniveau een plek. In hoofdstuk 7 zal een nadere invulling worden voorgesteld.

Realiseren van bovenwijkse en grootstedelijke culturele voorzieningen

Naast culturele voorzieningen op wijkniveau worden in het Plan Maatschappelijke Voorzieningen Zuidas ook locaties voor bovenwijkse en grootstedelijke culturele voorzieningen aangewezen:

- Kenniskwartier: OBA-Next, kavel 2, ca. 8.500 m²

- Roeske/Parnas: cultureel/maatschappelijke invulling oude rechtbank
- Zuidas zoekgebied: grootstedelijke culturele voorziening, 1.200 m²

Voor de deelgebieden Kenniskwartier en Roeske/Parnas is de invulling al gegeven met respectievelijk OBA-Next en de oude rechtbank. De grootstedelijke culturele voorziening van 1.200 m² moet nog ergens in Zuidas invulling krijgen. In deelgebied Ravel is in het gebouw Valley een ruimte van 1.267 m² bestemd voor een culturele functie. De mogelijke komst van het initiatief 'Sapiens' naar Valley biedt de Zuidas de grootstedelijke voorziening die het volgens het Plan Maatschappelijke Voorzieningen nodig heeft. Het is bovendien centraal gelegen en goed bereikbaar vanuit alle delen van de stad. Voorgesteld wordt het initiatief 'Sapiens' te beschouwen als de grootstedelijke culturele voorziening waar volgens het Plan Maatschappelijke Voorzieningen in moet worden voorzien.

Inplannen nieuwe culturele voorziening

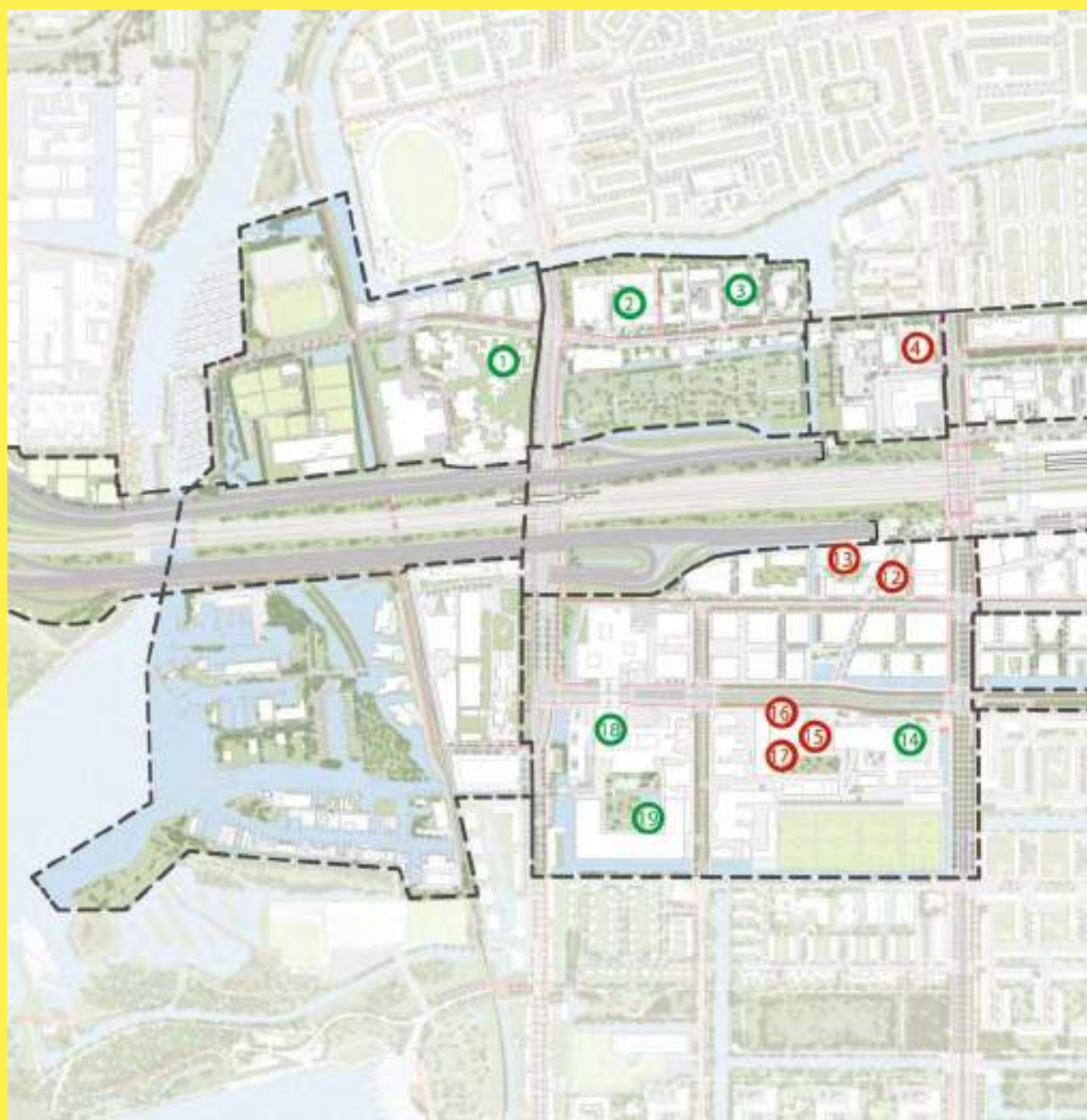
Om meer grootstedelijke culturele voorzieningen in Zuidas te vestigen bieden de deelgebieden waar de gebiedsontwikkeling nog niet is afgerond kansen. Een belangrijke succesfactor (en daarmee uitgangspunt) bij culturele voorzieningen is clustering. Dat houdt in dat een concentratie van een aantal culturele instellingen in combinatie met horecavoorzieningen leidt tot een vergrote aantrekkelijkheid voor bezoekers. En dat zorgt voor vergrote kans voor de culturele instellingen om een rendabele exploitatie te voeren.

De komst van OBA-Next, een bioscoop in Pulse, een beeldende kunstinitiatief in de oude rechtbank, expositieruimte WONDER, theater Griffioen en Rialto in de VU in het NU-gebouw leidt binnen enkele jaren tot een concentratie van culturele voorzieningen in het gebied direct ten westen van de Parnassusweg. Alleen de monumentale rechtbank ligt door de A10 enigszins los van de rest. Een 'stepping stone' kan voor verbinding zorgen. Kans biedt de boogkavel op de hoek Parnassusweg / Claude Debussylaan, waar voorheen het traject van de sneltram naar Amstelveen over liep en dat nu deels is verhuurd aan de Padel Club Amsterdam Zuidas. Dit is het laatste stukje van deelgebied Mahler dat nog ontwikkeld moet worden en het ligt dicht tegen het Kenniskwartier aan.

De invulling van dit kavel met een culturele voorziening (op de onderste bouwlagen) kan voor levendigheid zorgen en het gebied als geheel aantrekkelijker maken om te bezoeken en verblijven. De kavel is toegekend aan ontwikkelaar Consortium en heeft de bestemming 'kantoor', maar kan in de huidige omstandigheden wellicht (deels) een andere functie krijgen: een maatschappelijk-culturele bestemming op de onderste lagen. In verband met de nabijheid van Zuidasdok is de vraag of de kavel op korte termijn (voor 2025) of pas na voltooiing van Zuidasdok (2033) zal worden ontwikkeld. De beslissing hierover zal op korte termijn genomen worden (2021). Maar gezien de wens om meer culturele voorzieningen in Zuidas, de wenselijkheid van clustering en de vestiging van diverse andere culturele voorzieningen in de directe nabijheid, wordt voor dit kavel in de planvorming en in overleg met de ontwikkelaar ingezet op een (deels) culturele invulling.

Promoten grootstedelijke voorzieningen

Met de komst van de concertzaal van het Conservatorium, Sapiens in Valley, Griffioen en Rialto in de VU, OBA-next en het beeldende kunstinstituut in de oude rechtbank wordt ruimschoots invulling gegeven aan de wens om meer grootstedelijke culturele voorzieningen in Zuidas te realiseren. Deze nieuwe instellingen kunnen een publiek trekken dat niet alleen uit bewoners en werknemers van de Zuidas bestaat, maar uit bewoners van de hele stad. En sommige mogelijk zelfs uit de metropoolregio of elders uit het land. Maar vanzelf gaat dat niet. Goede promotie van de nieuwe mogelijkheden is cruciaal. In de Visie Kunst en Cultuur Zuidas uit 2018 is al als aanbeveling opgenomen dat geïnvesteerd moet worden in communicatie over wat goed is in het bestaande culturele aanbod. Met ingang van 2021 zal daarom ingezet worden op een promotie-campagne die gezamenlijk met de (nieuwe en bestaande) instellingen wordt vormgegeven.

Promoten bedrijfskunstcollectie

De aanwezige bedrijfskunstcollecties in Zuidas zijn een bij het grote publiek nog onbekende schat. De bijzondere kunstwerken in de collecties van ABN-AMRO, AkzoNobel, VU, Amsterdam UMC-locatie VUmc en BPD bieden een kans om meer kunstliefhebbers naar het gebied te trekken. Voorwaarde is dan wel dat de toegankelijkheid tot de collecties wordt vergroot en er meer bekendheid aan het exposeren van deze collecties wordt gegeven. Voorgesteld wordt om in 2021 in samenwerking met de curatoren van deze bedrijfscollecties naar ruimere bezoekmogelijkheden te kijken en een promotiecampagne te starten om meer bekendheid aan de expositieruimtes te geven, mogelijk met speciale evenementen om dit te promoten (bijvoorbeeld door 'open dagen' of een 'Zuidas-kunstroute' met rondleidingen langs verschillende locaties).

5. CULTURELE EVENEMENTEN

Doelstelling: Het stimuleren van culturele evenementen.

Bij een levendige stadswijk horen evenementen. Deze zorgen voor reuring. Evenementen bieden bewoners en bezoekers de mogelijkheid om binnen een kort tijdsbestek te genieten van cultuur. Dit kan in de open lucht, maar evenementen kunnen ook plaatsvinden in gebouwen die niet het hele jaar voor kunst en cultuur zijn bestemd. Het aantal soorten culturele evenementen, zowel klein- als grootschalig, is breed:

- Beeldende kunstmanifestaties
- Performances
- Concerten
- Muziekfestivals
- Theaterfestivals
- Filmfestivals
- Architectuurfestivals
- Kunst- en architectuurrondleidingen

Zuidas kende de afgelopen jaren diverse culturele evenementen in de openbare ruimte, zoals Art Zuid, Get Lost, een optreden van het Nederlands Kamerkoor en het Kingsland Festival. Met enige regelmaat werden er architectuurrondleidingen in Zuidas gehouden door organisaties als Arcam en de Vrije Academie. Hoge gebouwen boden ruimte aan evenementen als het Rialto/VU on the Roof Film Festival, de Open Toren Dag en het Grachtenfestival.

Door de Corona-epidemie waren grootschalige evenementen in 2020 niet toegestaan. Kleinschalige culturele activiteiten waren mogelijk als aan strenge veiligheidsvoorschriften werd voldaan. Zo kon het Grachtenfestival in de zomer 2020 op een drietal locaties in Zuidas in aangepaste vorm doorgang vinden. Maar de Corona-maatregelen zullen groot effect (blijven) hebben op de levensvatbaarheid van vele culturele organisaties en de evenementen die ze gewend waren te organiseren. En dat zal gevolgen hebben voor het aantal evenementen dat in de nabije toekomst zal plaatsvinden.

De vraag is hoe Zuidas er toch voor kan zorgen dat het gebied een aantrekkelijke plek is om culturele evenementen te organiseren. Dat kan door in te zetten op de volgende middelen:

- Het bieden van geschikte locaties; het beschikbaar stellen en houden van bestaande locaties en het creëren van nieuwe locaties.
- Het bieden van praktische ondersteuning aan organisatoren: door te begeleiden en samen te werken
- Het beschikbaar stellen van financiële middelen: subsidies voor evenementen.

5.1 Bestaand en beoogd programma

Wat is er al en wat is al gepland?

In 2018 is vastgelegd dat Zuidas over drie evenementenlocaties beschikt waarvoor een locatieprofiel geldt. Dat betekent dat er kaders zijn waarbinnen op die plekken evenementen mogen worden georganiseerd, zoals het maximaal aantal activiteiten en het aantal bezoekers dat maximaal is toegestaan (kleine evenementen: < 500 bezoekers; middelgroot: < 2.000; groot: > 2.000).

In Zuidas gaat het om de volgende locaties:

- Zuidplein (6.000 m²): maximaal 4 kleine of middelgrote evenementen per jaar.
- Gustav Mahlerplein (3.400 m²): maximaal 12 kleine of middelgrote evenementen per jaar.
- George Gershwinplein (2.800 m²): maximaal 8 kleine, middelgrote of grote evenementen per jaar.

Op ieder van de drie pleinen is ten behoeve van de organisatoren een evenementenput met nutsvoorzieningen (een water- en stroomaansluiting) aangelegd.

Het college heeft een aanpassing van de locatieprofielen voorgesteld met ingang van 2021, waarbij het maximum aantal evenementen op het Mahlerplein en Gershwinplein naar 24 gaat. Wanneer dit wordt vastgesteld biedt dit mogelijkheden om meer evenementen op het Mahler- en Gershwinplein te organiseren. De herinrichting van Gershwinplein met meer groen en de komst van een weekmarkt zullen mogelijk effect hebben op het potentiële gebruik van dit plein voor evenementen.

De vraag is of – vanwege Corona – op korte termijn van die mogelijkheden gebruik zal worden gemaakt. Op iets langere termijn – wanneer (grootschalige) evenementen weer zijn toegestaan – bieden de pleinen in Zuidas weer de kans om culturele activiteiten te organiseren.

Daarnaast is het mogelijk om kleinschalige evenementen te organiseren op locaties buiten de drie genoemde pleinen. Het aantal plekken is legio. Bij de vergunningaanvraag zal beoordeeld moeten worden of het desbetreffende evenement passend is bij de gekozen locatie (rekening houdend met onder andere capaciteit, veiligheid en overlast). Voor buurtevenementen (< 100 bezoekers) is geen vergunning nodig, maar is enkel een meldplicht. Voor alle evenementen geldt dat er aandacht is voor goede bereikbaarheid, waarbij ingezet wordt op bezoek via OV of met de fiets.

Zuidas heeft de afgelopen jaren een bescheiden aantal culturele evenementen gekend, zowel buiten als binnen. De themakaart culturele evenementen (zie volgende pagina) geeft een indruk waar die evenementen hebben plaatsgevonden.

Zuidas heeft een deel van deze evenementen ondersteund met incidentele financiële bijdragen. Dit gebeurde door rechtstreeks een bedrag aan de organisatoren beschikbaar te stellen (zoals bij Art Zuid), of via Hello Zuidas (voor het Grachtenfestival). Ook is via stadsdeel Zuid bijgedragen.

Zuidas is al jarenlang medefinancier van de subsidie Tijdelijke Kunstprojecten van stadsdeel Zuid. Met die subsidie zijn diverse kunst- en cultuurprojecten in Zuidas-gebied mogelijk gemaakt.

5.2 Gewenst programma

Wat gaan we doen en waar?

Bij een levendige stadswijk horen evenementen. Naast behoud van culturele activiteiten die de Zuidas al weten te vinden (zoals Art Zuid en het Grachtenfestival) moet ingezet worden op het actief stimuleren van meer culturele evenementen. Dat doen we op de volgende manier:

Maatregelen

Promoten evenementenlocaties

De in Zuidas aanwezige potentiële locaties voor evenementen (zowel die met een locatieprofiel als locaties die geschikt zijn voor kleinschalige activiteiten) worden actief gepromoot. Dit kan door publicatie op de Zuidas-website, promotie via Amsterdam, bemiddeling via Hello Zuidas, informatieverstrekking via het Informatiecentrum Zuidas en het benoemen van een vast aanspreekpunt voor potentiële organisatoren.

In de eerste helft van 2021 zal een lijst met potentiële evenementenlocaties in Zuidas worden opgesteld, voorzien van specifieke kenmerken per locatie, die beschikbaar komt voor organisatoren. Naast buitenlocaties zal deze lijst ook de potentiële binnenlocaties benoemen.

Oeverpark geschikt maken voor evenementen

Zuidas kent niet veel groene plekken die geschikt zijn om evenementen te organiseren. Een eventueel Dokdakpark zou zich hiervoor kunnen lenen, maar de inrichting voor dit park is niet voorzien voor 2032. Wel zal binnen enkele jaren (2024) een nieuw parkje in deelgebied Roeske/Parnas worden gecreëerd; het 'oeverpark' dat van de A10 tot het Zuidelijk Amstelkanaal loopt. Deze groene strook zal bij de inrichting geschikt worden gemaakt om kleinschalige en middelgrote evenementen te houden, onder andere door aanleg van een put met nutsvoorzieningen ten behoeve van de evenementenorganisaties.

Invoeren stimuleringsregeling voor culturele evenementen

De financiële ondersteuning van culturele evenementen in Zuidas heeft jarenlang ad hoc plaatsgevonden, via onder andere de subsidieregeling Tijdelijke kunstprojecten van stadsdeel Zuid, indirect via Hello Zuidas (zoals aan het Grachtenfestival) en incidenteel via Zuidas zelf (zoals aan Art Zuid). Voor organisatoren was daardoor niet altijd goed duidelijk dat er financiering voor evenementen in Zuidas mogelijk was en als men er aanspraak op wilde maken, hoe dit te regelen. De diffuse mogelijkheden tot financiering zorgden ook niet voor een actieve stimulans om culturele activiteiten in Zuidas te organiseren.

Door één subsidieregeling voor Zuidas in te voeren wordt duidelijkheid gecreëerd en zorgt Zuidas ervoor dat evenementen actief worden gestimuleerd. Daarom wordt in 2021 een subsidieregeling voor culturele activiteiten in Zuidas opgezet (ingangsdatum: januari 2022). Financiering via andere wegen (zoals stadsdeel Zuid en Hello Zuidas) wordt daarmee vanaf 2022 stopgezet. In 2021 zullen de bijdragen aan culturele evenementen (zoals bijvoorbeeld aan het Grachtenfestival en Art Zuid editie 2021) nog op de huidige wijze worden verstrekt. Veel nieuwe evenementen zijn in 2021 nog niet te verwachten in verband met de gevolgen van Corona. Voor evenementen in 2022 en volgende jaren zal aanvragen voor een financiële bijdrage via de nieuwe subsidieregeling lopen. Met de nieuwe subsidieregeling zal met name worden ingezet op het bevorderen van kleinschalige en middelgrote evenementen (maximaal 2.000 bezoekers per dag) die aantrekkelijk zijn voor zowel bewoners van de Zuidas als andere Amsterdammers.

6. KUNST IN DE OPENBARE RUIMTE

Doelstelling: het realiseren van kunst in de openbare ruimte.

Zuidas kent naast een hoge dichtheid aan gebouwen ook een intensief gebruikte openbare ruimte. De inrichting van die openbare ruimte bepaalt voor een groot deel hoe mensen de Zuidas ervaren. Een fraaie omgeving draagt bij aan een aangenaam verblijfsklimaat. Kunst in de openbare ruimte kan daar een bijdrage aan leveren.

Amsterdam kent een traditie om kunst aan de openbare ruimte toe te voegen. In de afgelopen eeuw heeft de stad een enorme collectie kunstwerken in de buitenlucht gecreëerd. Waar Amsterdam-Zuid bekend staat om zijn vele beelden van Hildo Krop en tijdgenoten, aangevuld met veel hedendaagse kunstwerken, speelt kunst in de buitenruimte van Zuidas nog maar een beperkte rol.

Als lokale overheid kunnen we ze zelf zorg dragen voor meer kunst in de openbare ruimte. Elke nieuwe inrichting van een plein, park of woongebied kan aanleiding zijn om een kunstwerk te laten ontwerpen. In Zuidas zijn er veel plekken die een nieuwe inrichting krijgen. Dat biedt mogelijkheden om de collectie kunst in de openbare ruimte uit te breiden. En daarmee een aangenamere omgeving voor bewoners en bezoekers te creëren.

De invoering van de Percentageregeling Kunst in de Openbare Ruimte (30 september 2020) biedt (financiële) kansen om meer kunstwerken te realiseren. In ontwikkelgebieden is het verplicht om in de grondexploitatie minimaal 0,5 % van de inrichtingskosten van de openbare ruimte aan kunst te besteden. Dit geldt voor gebieden waar nog een Investeringsbesluit genomen moet worden en voor gebieden waar een bijdrage voor kunst nog in de bestaande grondexploitatie kan worden opgenomen.

Naast de kunstwerken die Zuidas zelf kan realiseren, kan de collectie buitenkunst ook uitgebreid worden met initiatieven van particulieren of andere overheden. Zo heeft ontwikkelaar BPD in 2019 het kunstwerk 'Spiegel van de Hemel' van André Volten (uit eigen bezit) naast hun hoofdkantoor aan de Amstelveenseweg laten plaatsen. BPD schenkt Zuidas ook een ontwerp van Martijn Sandberg: de kunstbrug over de Boelegracht. De ontwikkelaar van de Gershwin Brothers (hoek Parnassusweg/De Boelelaan) heeft in 2019 op het dak het werk 'De Doos' van Jeroen Henneman geplaatst. Het Rijksvastgoedbedrijf is opdrachtgever van twee werken: in maart 2020 is het werk 'Pendulum' van Gijs Assmann bij het hoofdkantoor van EMA geplaatst en in november 2020 is het kunstwerk 'Love or Generosity' van Nicole Eisenman op het plein voor de nieuwe rechtbank aan de Parnassusweg geplaatst. De gemeente kan met diverse middelen (overleg, financiële bijdrage) andere partijen stimuleren om te komen tot nieuwe initiatieven in Zuidas.

Uitgangspunt is om kunstwerken te plaatsen die in relatie staan tot hun omgeving. Het liefst worden de kunstwerken dus ontworpen voor hun specifieke locatie. Plaatsing van al bestaande werken in Zuidas moeten passen in of aansluiten bij de omgeving. Om meer te zijn dan het bieden van een expositieruimte in de openbare ruimte, waarbij de openbare ruimte enkel als

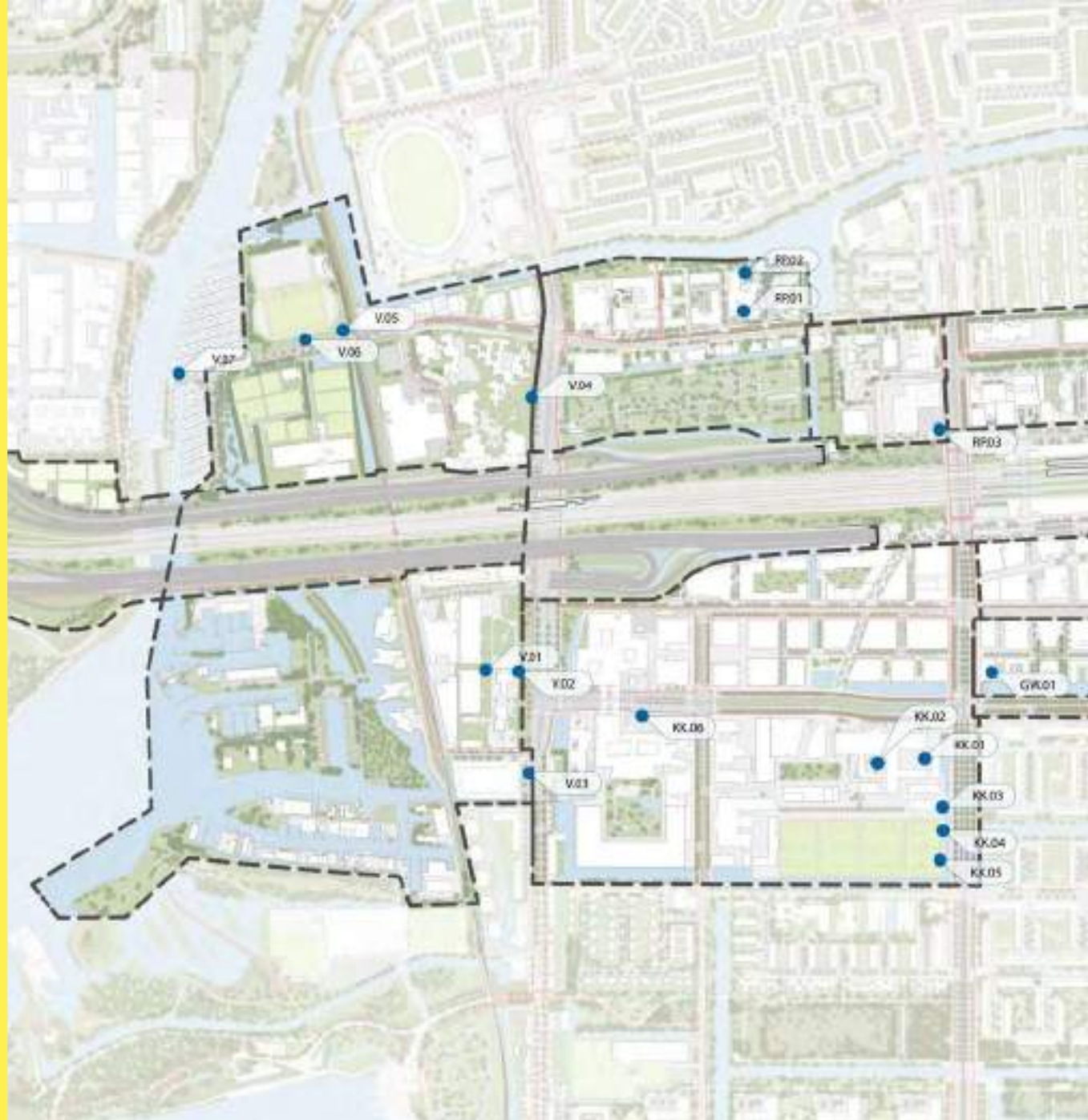
‘sokkel’ wordt gebruikt, wordt het plaatsen van ‘losse’ kunstwerken ontmoedigd. Dit geldt zowel voor permanente als tijdelijke kunst.

De realisatie van nieuwe kunstwerken gebeurt grotendeels vanuit gebiedsontwikkeling. Bij de ontwikkeling van een nieuw stukje stadswijk wordt vanaf 2020 (met de introductie van de percentageregeling) standaard ingezet op nieuwe kunstopdrachten. Inzet zal zijn de opdrachten vorm te geven in samenwerking met de ontwerpers van de openbare ruimte en het Stadscuratorium. Die laatste is de adviescommissie van de gemeente op het gebied van kunst in de openbare ruimte en kan artistiek advies geven over verschillende fasen van de opdrachtverlening (initiatief, selectie kunstenaars, keuze ontwerp).

Belangrijk aspect bij de realisatie van nieuwe kunstwerken is draagvlak in de buurt. Zuidas zet dan ook in op actieve inbreng van betrokkenen in het projectgebied (bewoners, ontwikkelaars, gebruikers) bij de keuzes die worden gemaakt. De wijze van participatie zal per project worden vormgegeven.

De omgeving waar een kunstwerk komt is bepalend voor wat voor een soort kunst wordt gerealiseerd. In de opdrachtverlening is de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte leidend. Dat kan betekenen dat in een woonbuurt gekozen wordt voor een kunstwerk dat wellicht ook als speelobject kan worden gebruikt en dat soms een kunstwerk ook kan bijdragen aan de verbetering van het veiligheidsgevoel in een onderdoorgang of kan fungeren als markering van een specifieke plek in de inrichting van de openbare ruimte. Maar bovenal staat artistieke waarde van het kunstwerk centraal.

Kunst in OR

● Bestaand

● Gepland

- BH.01 Staande figuren
- BH.02 Kennisoverdracht
- BH.03 Your life is calling
- BH.04 Leeuwen Beatrixpark bij toegang RAI
- BH.05 Design roof public entrance for parkinglot Beatrixpark
- GW.01 De Doos
- GW.01 Brug locatie de Boelegracht Zuidas Amsterdam
- KK.01 Hovaardij
- KK.02 Grieks Tempeltje
- KK.03 Goede verzorging van een zwerfsteen
- KK.04 Wendingen, Infinite movements
- KK.05 Kinetisch object
- KK.06 Blauwe linten

- KZ.01 Tilia Patina
- MA.01 Hildo
- MA.02 Fontein ABN Amro
- MA.03 Acorn
- RAI.01 De Tijd In Drie Dimensies/Tijdwijzer (Totempaal)
- RAI.02 Vlaggenmasten
- RAI.03 Waterbron met draaienden bol
- RAI.04 Feestelijke Beeldenreeks
- RAI.05 I want a permanent Wave
- RAI.06 Kristalpalais
- RAI.07 Flow
- RAI.08 Polly's Picture Show
- RAI.09 Virtual Fountains
- RA.01 De Wachter

- RP.01 Glasraam
- RP.02 Pyramide
- RP.03 Nicole Eisenman
- SW.01 Red Circles – Red Frames
- V.01 Gevelvlakken
- V.02 Lady Solid
- V.03 Boom
- V.04 Spiegel van de hemel
- V.05 De Wildplasser
- V.06 Terreinwinst
- VV.01 (Relight) White Noise
- VV.02 Krijn de Koning
- VV.03 Pendulum
- VV.04 Tijdelijk kunsthek bij Zorgvlied

6.1 Bestaand en beoogd programma

Wat is er al en wat is al gepland?

Een rondgang in Zuidas toont dat het gebied een onevenwichtige verdeling van kunstwerken in de openbare ruimte kent: op de themakaart van alle bestaande werken (zie volgende pagina) is te zien dat zich een aantal concentraties van beelden voordoet: rond de VU/VUmc, in het Beatrixpark en rond de RAI. Andere (deel)gebieden kennen amper kunstwerken: Strawinsky, Mahler, Gershwin, Ravel, Roeske/Parnas en het noordelijk deel van het Kenniskwartier.

De volgende kunstprojecten staan reeds gepland (per deelgebied):

- RAI: Europaplein-Oost: 'Virtual Fountains' van Femke Schaap (2021).
- Gershwin: Boelegracht: kunstbrug 'Dit is een kunstwerk' van Martijn Sandberg (2021).
Geschenk van ontwikkelaar BPD.

6.2 Gewenst programma

Wat gaan we doen en waar?

Het realiseren van een levendige stadswijk betekent dat we voor bewoners en bezoekers van de Zuidas een omgeving creëren die aantrekkelijk en van goede kwaliteit is. Kunst zorgt voor toevoeging van kwaliteit aan de inrichting van die openbare ruimte. Om kunst in de openbare ruimte in Zuidas uit te breiden zetten we actief in op toepassing van de middelen die de gebiedsontwikkeling biedt (de percentage-regeling via de grondexploitaties).

Inzet is de realisatie van nieuwe kunstwerken in gebieden waar concentraties van mensen zijn te vinden en ontmoetingen plaatsvinden (pleinen, parken/groengebieden, entrees tot publieksruimtes). In de deelgebieden waar dergelijke locaties nieuw ontwikkeld worden, zal actief opdracht worden gegeven tot het ontwerpen van nieuwe kunstwerken. Ook bij infrastructurele projecten binnen Zuidas wordt de mogelijkheid benut om kunst toe te voegen.

Maatregelen

Toepassen Percentageregeling in deelgebieden

De invoering van de Percentageregeling Kunst in de Openbare Ruimte voor de hele gemeente (najaar 2020) betekent voor Zuidas dat in aantal deelgebieden waar het Investeringsbesluit nog moet worden genomen, verplicht budget voor kunst binnen de grondexploitatie moet worden gereserveerd. Voor Zuidas geldt dit voor de volgende deelgebieden:

- Parnas deelgebied 2.
- Verdi deelgebied 2, 3 en 4.

Binnen de grondexploitatie van deze deelgebieden zal minimaal 0,5 % van de inrichtingskosten van de openbare ruimte worden gereserveerd om aan kunst te besteden.

Daarnaast zal in een aantal deelgebieden met een lopende grondexploitatie ingezet worden op realisatie van kunstwerken in de openbare ruimte. Financiering van deze kunstwerken zal in eerste instantie plaatsvinden uit de functionele grondexploitatie Kunst en Cultuur. Wanneer dit niet toereikend is, zal op basis van de Percentageregeling ook financiering uit de grondexploitatie van het desbetreffende deelgebied kunnen plaatsvinden. Het gaat om de volgende deelgebieden:

- Kenniskwartier
- Ravel
- Beethoven
- Kop Zuidas
- Vivaldi

Voor de genoemde gebieden zijn de volgende locaties geïdentificeerd als plek voor een nieuw kunstwerk:

- Roeske/Parnas: in het toekomstig Oeverpark.
- Verdi: in de binnentuin van woonwijk in deelgebied 2 en in de groenzone in deelgebied 3/4.
- Kenniskwartier: op het pleintje of langs de diagonaal in de Noordstrook (nabij de OBA-next).
- Ravel: de ruimte tussen bebouwing van ontwikkelveld 2.
- Beethoven: de ruimte tussen kavel 2 en kavel 6/7.
- Kop Zuidas: de groenstrook langs het water bij begraafplaats Zorgvlied (Weteringpark).
- Vivaldi: Zorgvlied/terrein Alliander, als aanvulling op het bestaande werk van Krijn de Koning.

De opdrachtverlening tot uitwerking van het kunstproject vindt plaats binnen het desbetreffende deelproject.

Toevoegen kunst in overige deelgebieden

Zuidas kent een aantal deelgebieden die al zo goed als ingericht zijn: Mahler, Gershwin, RAI en Strawinsky. Toch kennen deze gebieden maar een beperkt aantal kunstwerken. Juist dit 'centrumgebied' van Zuidas zou met kunst meer aanzien kunnen krijgen. Ook vanuit de buurt (bewoners/Zuidas Art Projects, bedrijven) is vaak de wens geuit om straten en pleinen in deze gebieden meer aan te kleden met kunst.

Voorgesteld wordt kunstprojecten op de volgende locaties te initiëren.

- Mahler: Op het Gustav Mahlerplein wordt een plek gecreëerd voor tijdelijke kunstwerken. Waar in het verleden al ervaring is opgedaan met tijdelijke kunstprojecten op deze locatie, wordt met ingang van 2022 ingezet op één tijdelijk kunstproject in de twee jaar.
- Gershwin: Op het George Gershwinplein komt een groenere inrichting, zodat het zich beter als plein kan onderscheiden. Dit biedt de mogelijkheid om ook kunst toe te voegen. Het kunstwerk zal een plek krijgen in relatie tot de nieuwe groene inrichting (2022).
- RAI: De inrichting van de driehoek tussen station RAI, Beatrixpark en RAI (bij hotel Nhow) leent zich voor kunstwerk dat de vele passanten zal aanspreken (2021).
- Strawinsky: De strook voor het pand van de Goede Doelen Loterijen aan de Beethovenstraat biedt mogelijkheden voor een opvallend kunstwerk (2023).

Omdat de inrichting van deze gebieden al gereed is en de grondexploitatie is afgerond, vindt financiering van deze projecten plaats via een bijdrage uit de functionele grondexploitatie Kunst en Cultuur en waar mogelijk, in combinatie met financiering door betrokken particuliere partijen.

Toevoegen kunst op locaties Zuidasbreed

Zuidas kent naast de deelgebieden ook een aantal ‘tussengebieden’ zoals de onderdoorgangen van de A10. Deze overgangen tussen verschillende woon- of werkgebieden zijn vaak qua inrichting niet de aantrekkelijkste plekken. Ook het gevoel van veiligheid laat soms te wensen over. Vanuit omwonenden en gebruikers van de onderdoorgangen klinkt vaak de roep om aanpassing, het liefst met kunst.

Veel van de onderdoorgangen vallen binnen het werkgebied van Zuidasdok. Veel aanpassingen aan de inrichting zullen dus niet op korte termijn zijn te verwachten. Wanneer in overleg met Zuidasdok wel besloten wordt tot verandering van de inrichting om de onderdoorgangen veiliger en aantrekkelijker te maken, dan zal onderzocht worden of kunst hier een bijdrage aan kan leveren. Naast financiering uit het herinrichtingsproject zelf, kan aanvullende financiering plaatsvinden uit de functionele grondexploitatie Kunst en Cultuur.

Het gaat om de volgende locaties:

- Onderdoorgang A10/Beethovenstraat
- Onderdoorgang A10/Parnassusweg
- Onderdoorgang A10/Amstelveenseweg

Groene Route (2021)

Uit de bewonersprijsvraag over het groen in Zuidas is een winnend project gekomen, dat tot doel heeft de in Zuidas aanwezige groene plekken figuurlijk met elkaar te verbinden door middel van een kunst- of vormgevings-uiting. Een kunstenaar/vormgever zal worden uitgenodigd een element te ontwerpen dat als terugkerend icoon bij elke groenplek kan worden geplaatst. Financiering vindt uit het groenproject plaats, met een aanvulling uit de functionele grondexploitatie.

Dokdakpark (2025 en verder)

Na realisering van Zuidasdok zal op de overdekte rijbanen van de A10 een nieuw park komen: het Dokdakpark. Uitvoering van dit nieuwe groengebied zal naar verwachting pas plaatsvinden na 2033. Voorbereidingen voor de inrichting van het Dokdakpark starten al eerder. Een nieuw park, dat centraal in Zuidas ligt, leent zich bij uitstek om nieuwe kunstwerken toe te voegen. Ingezet zal worden op een combinatie van een enkel groot iconisch kunstwerk en enkele kleinere kunstwerken, verspreid door het park. Financiering van de kunstwerken zal plaatsvinden uit de inrichtingskosten van het Dokdakpark, eventueel aangevuld met bijdragen uit fondsen.

Toevoegen kunstwerken bij infrastructurele projecten

Daarnaast zal bij een aantal infrastructurele projecten in Zuidas ook worden ingezet op de realisatie van kunstwerken. Dit past in de traditie om kunst toe te voegen aan grootschalige herinrichtingsprojecten en herstructureringsprojecten van metro- en treinstations.

Dit betreft de volgende projecten:

- Herinrichting De Boelelaan midden: Uit de publieksparticipatie is de vraag naar kunst in dit gebied naar voren gekomen. De verbrede groenstrook of het aangrenzende water van de De Boelegracht bieden ruimte voor kunst (2023- 2024).
- Vernieuwing treinstation Zuid: locatie(s) nader te bepalen.
- Vernieuwing metrostation Zuid: locatie(s) nader te bepalen.

Voor de (her)inrichtingsprojecten van de openbare ruimte zal binnen het projectbudget financiering voor kunstwerken worden gereserveerd, in lijn met de Percentageregeling Kunst in de Openbare Ruimte.

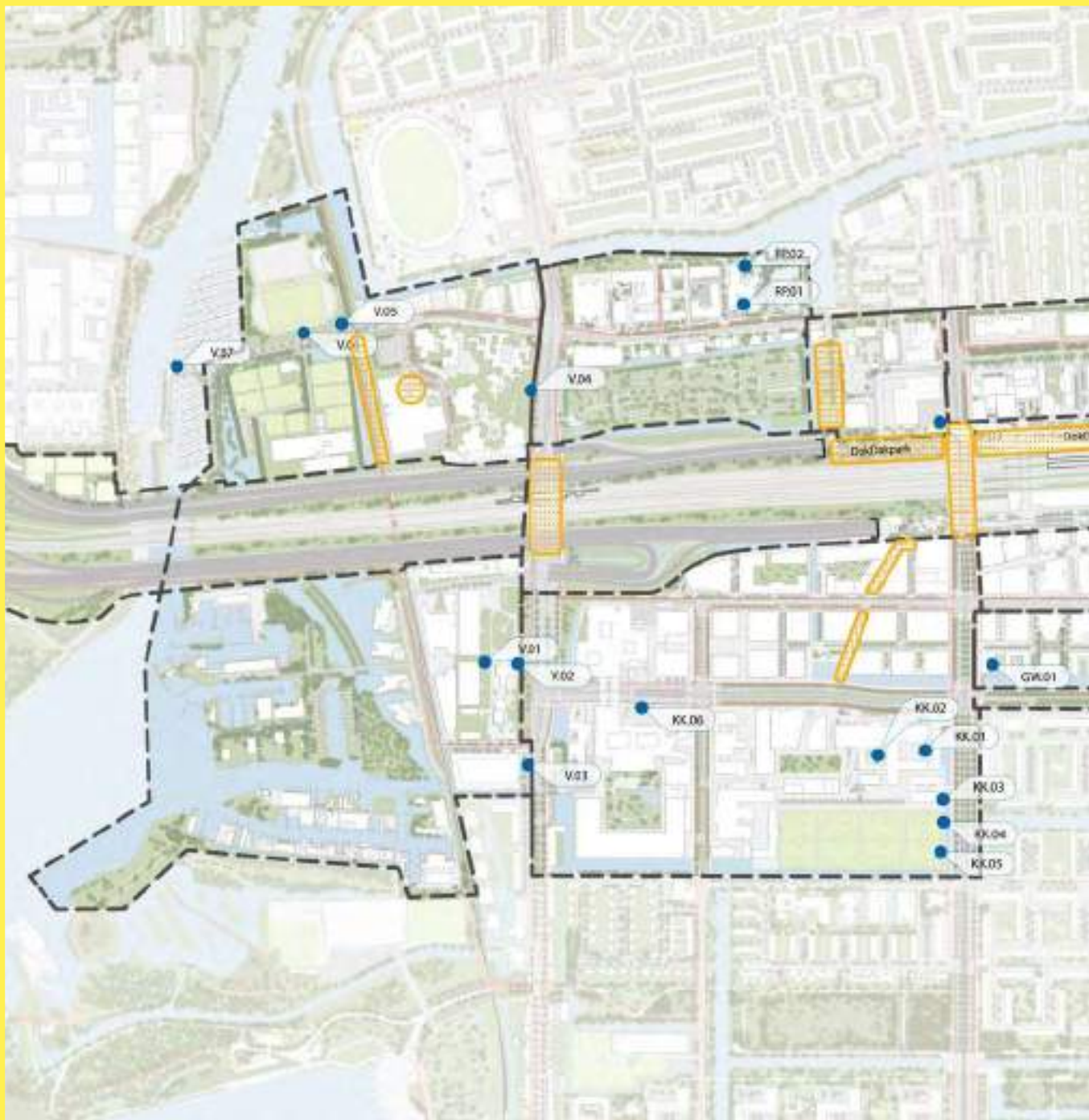
Voor de realisatie van kunstwerken bij de vernieuwing van station Zuid zijn de hiervoor verantwoordelijke partijen (NS/ProRail en Metro en Tram) aan zet. NS/ProRail voert een actief kunstbeleid op treinstations en zal worden gestimuleerd dit ook toe te passen bij station Zuid. Het metrostation Zuid maakt deel uit van het Noord/Zuidlijn-traject. In lijn met de realisatie van kunstwerken op de andere stations van de Noord/Zuidlijn, zal de directie Metro en Tram worden gestimuleerd ook metrostation Zuid van kunst te voorzien.

Herplaatsen van kunstwerken

In een aantal deelgebieden zijn kunstwerken te vinden op plekken die een nieuwe inrichting krijgen. Nieuwbouw of een ander gebruik van de openbare ruimte maakt verplaatsing van die werken noodzakelijk. Wanneer de ontwikkeling van een deelgebied in Zuidas tot verplaatsing leidt, is Zuidas ook verantwoordelijk voor het vinden van een nieuwe locatie, bij voorkeur in het desbetreffende gebied. Financiering moet dan ook uit grondexploitatie van het desbetreffende deelgebied komen. Het betreft de volgende kunstwerken:

- Beethoven: het kunstwerk 'Kennisoeverdracht' van Frans van der Burgt, dat in verband met nieuwbouw op huidige locatie in het Beatrixpark (kavel 2) een nieuwe plek bij de Kapel zal krijgen (2021).
- Ravel: kunstwerk 'De Wachter' van Boris Tellegen, dat in verband met de herinrichting van het grasveld naast de school moet worden verplaatst naar een nog aan te wijzen nieuwe locatie in het deelgebied (2024).

Plaatsen geschonken kunstwerken

In Zuidas zijn veel bedrijven gevestigd, die er een eigen kunstcollectie op nahouden. Sommige van die bedrijven willen graag een bijdrage leveren aan het verfraaien van de inrichting van de openbare ruimte door een kunstwerk te schenken. Ook kan het voorkomen dat een privépersoon of een particuliere stichting een donatie in de vorm van een kunstwerk wil doen. Soms is dat een al bestaand kunstwerk, soms een kunstwerk dat speciaal voor de locatie wordt ontworpen (zoals de kunstbrug van Martijn Sandberg over de Boelegracht).

Zuidas staat open voor dit soort initiatieven. Uitgangspunt bij aanvaarding van de schenking vanuit particuliere hoek is evenwel dat het kunstwerk moet passen bij de inrichting van de directe omgeving. Het Stadscuratorium zal in deze gevallen om advies worden gevraagd.

7. WERKPLEKKEN VOOR CULTUUR

Doelstelling: het creëren van werkruimte voor kunstenaars en culturele makers.

Om in de levendige stadswijk die Zuidas gaat zijn te kunnen genieten van kunst en cultuur, is het belangrijk om niet alleen plekken te hebben waar het publiek van de kunstuitingen kan genieten, maar ook ruimtes te hebben waar de kunst kan worden gemaakt. Kunstenaars en cultuurmakers hebben plekken nodig om te creëren. Of om te oefenen voor een uitvoering op een podium. Daarvoor zijn werkplekken nodig die geschikt zijn om creatieve beroepen uit te oefenen. Zoals ateliers voor kunstenaars en oefenruimtes voor musici of dansers. Combinaties met woonplekken of culturele voorzieningen zijn daarbij een optie, omdat beide functies elkaar kunnen aanvullen en versterken.

De gemeente zet in op meer werkplekken voor creatieve beroepen in de stad. Doelstelling uit het Amsterdams atelier- en broedplaatsenbeleid 2019-2022 is om te zoeken naar ontwikkelkansen voor broedplaatsen, ateliers en (atelier)woningen. Juist in de gebieden waar nieuwe wijken worden gebouwd liggen die kansen. Hier kan bij het uitgeven van tenders ruimte voor broedplaatsen in het programma worden meegenomen. Het streven daarbij is wonen en werken in hetzelfde pand te combineren. Dat kan door atelierwoningen maar ook door woningen in combinatie met afzonderlijke werkplekken, de zogenaamde kunstenaarswoningen.

In Zuidas zal een bijdrage moeten worden geleverd aan meer werkplekken voor creatieve beroepen in de stad. De gebiedsontwikkeling biedt hiervoor kansen. In de gebieden waar wordt gewerkt aan een divers programma van wonen en werken, zal ruimte voor werkplekken voor creatieven worden gereserveerd. Met ontwikkelaars zullen afspraken worden gemaakt om broedplaatsen of woningen voor kunstenaars te creëren.

Bij het creëren van werkruimte voor creatieve beroepen kan ook gedacht worden aan werkplekken waar cultuurmakers samenwerken met (buurt)bewoners. Of die dubbelgebruik kennen. Dus zowel oefenruimtes voor professionals als plekken waar professionals les geven aan amateurbeoefenaars. Te denken valt bijvoorbeeld aan dansstudio's of ruimtes waar muziek- of beeldende kunstlessen worden gegeven. Combinaties van ruimtes die zowel een functie voor professionals als voor de buurt vervullen zijn een pre, omdat ze een meerwaarde voor de nieuwe stadswijk hebben.

7.1 Bestaand en beoogd programma **Wat is er al en wat is al gepland?**

Alhoewel de Zuidas bij uitstek bekend staat als een werkgebied, kent het relatief weinig werkplekken voor kunstenaars en andere makers uit de culturele sector. Momenteel is Old School de enige locatie in Zuidas met een concentratie aan dergelijke werkplekken. In het voormalige ROC-gebouw aan de Gaasterlandstraat beheert de Stichting Old School een broedplaats voor commerciële en niet-commerciële doeleinden op het gebied van kunst,

duurzaamheid en ondernemerschap. Deze locatie zal echter op korte termijn verdwijnen voor nieuwbouw.

In een gebouw aan de Amstelveenseweg (deelgebied Verdi) heeft een individuele kunstenaar een bedrijfsruimte in gebruik als atelier. Mogelijk zijn er meer van dergelijke particuliere initiatieven. Maar de mogelijkheden binnen Zuidas zijn momenteel beperkt.

Voor kunstenaars in opleiding kent de Zuidas wel plekken om te oefenen. De Gerrit Rietveld Academie heeft voor zijn studenten diverse atelierruimtes en werkplaatsen beschikbaar. De komst van het Conservatorium naar de Zuidas (2022) betekent een forse uitbreiding met oefenruimtes voor musici in opleiding. In het hoge deel van het Convict- en Kapelensembel in het Beatrixpark komen geïsoleerde oefenruimtes van diverse afmetingen, bruikbaar voor verschillend instrumentarium en groepssamenstellingen. Na afronding van hun opleiding zijn deze werkplaatsen en oefenruimtes echter niet meer beschikbaar voor deze kunstenaars.

7.2 Gewenst programma

Wat gaan we doen en waar?

In sommige deelgebieden is de ontwikkeling van een programma van wonen en werken nog in volle gang. In Ravel, Verdi, Kop Zuidas zijn nog mogelijkheden om werkplekken voor creatieven in de plannen op te nemen. Via tenders kunnen ontwikkelaars worden uitgedaagd broedplaatsen of woningen voor kunstenaars te creëren. Door een maatschappelijke grondprijs te rekenen kan Zuidas bijdragen aan de realisatie van deze werkplekken voor creatieven. Indien de gemeente er voor kiest budgetten voor broedplaatsen en atelier(woningen) te continueren, is het ook mogelijk door middel van een financiële bijdrage aan (de onrendabele top van) de investeringen de bouw van nieuwe broedplaatsen en atelierwoningen te stimuleren.

Het aantal bestaande gebouwen in Zuidas dat zijn functie verliest en getransformeerd kan worden in een plek voor creatieven is niet groot. Maar wanneer zich een kans voordoet, zal naar de mogelijkheden worden gekeken om een dergelijk gebouw tijdelijk of permanent als broedplaats of oefenruimte in gebruik te nemen.

Maatregelen

Broedplaatsfunctie opnemen in tender nieuwbouw Kavel K in Kop Zuidas

Volgens het Plan Maatschappelijk Voorzieningen Zuidas is een culturele voorziening op wijkniveau gewenst in het deelgebied Kop Zuidas (zie hoofdstuk 3).

Werkplekken voor cultuur

Bestaande locaties

Nieuwe locaties

Tijdelijke locatie

In dit gebied is momenteel broedplaats Old School gevestigd, maar deze verdwijnt. Met de vestiging van een nieuwe broedplaats op een nieuwe locatie in dit gebied kan een historische lijn worden voortgezet.

In Kop Zuidas wordt Kavel K ontwikkeld. Dit is de kavel die langs de afrit van de A10 ligt. Hier is naast een 24-uursopvang plaats voor een culturele voorziening op wijkniveau. In de plannen is aan de kant van de Gelrestraat of langs het water ruimte voor ateliers en een culturele voorziening in de vorm van een zaal voor kleine concerten of exposities. Die ruimtes kunnen worden geëxploiteerd door een broedplaats(organisaties). In 2021 wordt de tender voor kavel K uitgezet. In de tender zal de broedplaatsfunctie worden opgenomen.

Culturele invulling verkennen in nieuwbouw Ravel

Op basis van het Plan Maatschappelijk Vastgoed Zuidas moet er in de nieuwe woonwijk in Ravel 500 tot 1.000 m² worden ingericht als kunst en cultuurvoorziening op wijkniveau (zie hoofdstuk 3). In het bestemmingsplan is 850 m² aan maatschappelijke functies in dit gebied vastgelegd. De invulling van dit programma zal vooral plaatsvinden in de tweede fase van de ontwikkelingen. De meest voor de hand liggende locaties zijn de blokken aan de Ravellaan, met name de drie blokken aan de oostzijde (blok F, G en H). Voorkeur heeft een plek in de plinten, met een functie die voor levendigheid aan de straatzijde zorgt. Het kan een plek zijn die één grote functie herbergt of uit meerdere kleinere ruimtes bestaat. Te denken valt bijvoorbeeld aan dans- en muziekstudio's of ateliers. In de uitwerking van de tweede fase van dit deelgebied zal Zuidas de culturele voorziening in deze wijk nader invullen.

Uitwerken van optie atelierwoningen in nieuwbouw Noordstrook in Kenniskwartier

In de Noordstrook van het Kenniskwartier (tegen de A10 aan, ten westen van het nieuwe gebouw Pulse) wordt een programma met woningen ontwikkeld. Omdat wonen op de onderste lagen die direct aan de A10 grenzen als niet wenselijk is getypeerd, zal er aan die plek een andere programmatische invulling moeten worden gegeven. Eén van de mogelijkheden is het creëren van werkruimtes aan huis.

Omdat vanuit het Amsterdamse atelier- en broedplaatsenbeleid bij nieuwbouw actief wordt ingezet op de combinatie wonen en werken in het zelfde pand door middel van atelierwoningen of kunstenaarswoningen, zal Zuidas in de plannen voor dit kavel de optie van werkplekken voor kunstenaars aan de noordzijde van het gebouw, gecombineerd met woningen aan de zuidzijde, verder uitwerken.

Verkennen culturele invulling in nieuwe woonwijk Verdi

In deelgebied 2 van Verdi wordt naast de nieuwbouw van Sporthallen Zuid een nieuwe woonwijk ontwikkeld. In het Plan Maatschappelijk Vastgoed Zuidas is in dit gebied een culturele voorziening op wijkniveau van circa 375 m² voorzien. In de plannen voor deze woonwijk is in de plinten ruimte voor voorzieningen opgenomen. De bouwblokken beschikken door verschillende hoogtes van bouwlagen over afwijkende afmetingen.

Deze combinatie maakt het goed mogelijk om een publieke plek voor creatief gebruik (bijvoorbeeld een ruimte voor muziek-, schilder- of tekencursussen als culturele voorziening op wijkniveau) te combineren met ateliers en atelierwoningen. Zuidas zal in de plannen voor de nieuwe wijk in deelgebied 2 van Verdi de mogelijkheden voor dergelijke voorzieningen verkennen.

Stimuleren van artist-in-residencies in oude rechtbank

Indien de oude rechtbank beschikbaar komt voor een initiatief op het gebied van beeldende kunst, dan verdient het aanbeveling hierbij ook werkplekken voor kunstenaars te realiseren. Dit zou in de vorm van ateliers, werkplaatsen of 'artist-in-residencies' kunnen. De locatie kan zo niet alleen een plek worden waar kunst wordt geëxposeerd, maar ook geproduceerd. Zuidas zal de gebruiker van de oude rechtbank stimuleren deze combinatie van functies in het gebouw te realiseren.

Invulling van leegkomende panden als (tijdelijke) broedplaats/atelierruimtes

De kans is groot dat de Corona-crisis leidt tot veranderd gebruik van ruimtes in Zuidas. Oude functies verdwijnen, een nieuwe invulling laat soms op zich wachten. Leegstand (tijdelijk of voor lange tijd) ligt op de loer. Dit kan zowel voor kantoor- als winkelpanden gelden. Omdat leegstand voor zowel pandeigenaren als bewoners van Zuidas geen voordelen biedt, is een creatieve tijdelijke invulling te verkiezen. Te denken valt aan galleries of expositieruimtes in winkels. Of aan broedplaatsen en ateliers in kantoren.

Zuidas zal vanaf 2021 actief het bestand van (leegkomende) panden bijhouden, om in overleg met betrokken partijen en afhankelijk van de locatie te zoeken naar een geschikte (tijdelijke) invulling als broedplaats, atelier, galerie of expositieruimte.

8. NACHTCULTUUR

Amsterdam staat bekend om zijn nachtcultuur. Kunst en cultuur kunnen 24 uur per dag worden beleefd. Op podia en in clubs vinden kunstenaars, creatieven, ondernemers en publiek elkaar. Er is ruimte voor experiment, waar nieuwe kunstvormen uit voortkomen. De nachtsceen loopt vaak jaren voor op gebied van muziek en lifestyle. De nacht is ook de plek waar veel jonge Amsterdammers zich sociaal en cultureel ontwikkelen. De nachtcultuur biedt een plek aan (sub) culturen die overdag (nog) geen plek hebben en draagt zo bij aan een betere representatie van de Amsterdammers.

Met de groei van de stad komt de nachtcultuur in het gedrang. Belangen van bewoners, clubs en alternatieve cultuur schuren soms met elkaar. Ruimte in de stad voor nachtcultuur wordt steeds schaarser. De diversiteit van het aanbod staat onder druk. Daarom werkt Amsterdam aan een Nachtvisie (naar verwachting gereed in het voorjaar van 2021), waarin de nachtcultuur vanuit diverse perspectieven wordt belicht, zoals kunst en cultuur, openbare orde en veiligheid, horeca, vervoer, evenementen en economie.

Binnen de ambitie om van Zuidas een levendige Amsterdamse stadswijk te maken, hoort ook een bijdrage aan de nachtcultuur. Waar momenteel de nachtcultuur nog afwezig is, biedt de ontwikkeling van dit gebied op termijn mogelijkheden.

De volgende kansen dienen zich aan:

- De aanwezigheid van de Gerrit Rietveld Academie in Zuidas als cultureel opleidingsinstituut waar subculturen bloeien, kan een stimulans zijn voor nieuwe initiatieven in het kader van de nachtcultuur.
- De komst van nieuwe culturele voorzieningen (zie hoofdstuk 4) biedt de kans om in te spelen op de mogelijkheid om ook activiteiten in de avond en nacht te organiseren. Binnen de kaders van bestemmingsplannen en beleid kunnen (nieuwe) voorzieningen de ruimte worden geboden om buiten de gebruikelijke openingstijden te programmeren, waarmee een ander publiek dan overdag wordt aangetrokken.
- Door Corona zal de kantorenmarkt zich anders gaan ontwikkelen. Mogelijk met tijdelijke leegstand en transformatie tot gevolg. Dat biedt kansen voor (tijdelijk) gebruik voor andere doeleinden, waaronder initiatieven die bijdragen aan de nachtcultuur. Juist de concentratie van bedrijfspanden en de aanwezigheid van relatief weinig omwonenden die overlast kunnen ervaren, biedt een kans voor het organiseren van evenementen in de nacht.

Ook kavels die tijdelijk braak komen te liggen kunnen ruimte bieden aan initiatieven die niet alleen overdag, maar ook in de avond en nacht plaatsvinden. Bijvoorbeeld in het deelgebied Parnas komt na sloop van een tijdelijke parkeergarage naast de nieuwe rechtbank een kavel vrij (medio 2021). Voor dit soort locaties kan verbinding worden gemaakt met 'Expeditie Vrije Ruimte', een gemeentelijk plan om bijzondere plekken aan Amsterdammers beschikbaar te stellen voor experiment en ontmoeting.

- In de jaren voor Corona werd in delen van de stad het programma '24H' door amsterdam&partners georganiseerd. Per keer werden er in een stadsdeel 24 uur lang diverse activiteiten op het gebied van cultuur, sport, horeca en winkelvoorzieningen voor een breed publiek georganiseerd. Als de maatregelen vanwege Corona voorbij zijn en er het programma '24H' weer wordt georganiseerd, zouden bestaande en nieuwe culturele voorzieningen in Zuidas kunnen deelnemen aan de editie in Zuid.
- De gemeente heeft het voornemen om in het kader van de Agenda Autoluw een pilot 'nachtmetro' te initiëren. De maatregel is door Corona tijdelijk on hold gezet. Als er tot uitvoering wordt overgegaan te zijner tijd behoren nachtelijke ritten op de Noord/Zuidlijn tot de mogelijkheden. Via de twee metrohaltes in Zuidas ontstaat zo in de periode tussen 01.00 en 06.00 uur een verbinding met een groot deel van de stad. De nachtelijke bereikbaarheid van Zuidas neemt hierdoor toe. Dit kan een stimulans zijn voor meer culturele activiteiten in de nachtelijke uren.

9. PARTICIPATIE

Participatie speelt een grote rol in het realiseren van de ambities en doelstellingen uit de vorige hoofdstukken. Meepraten en meedenken over de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van kunst en cultuur is belangrijk voor direct betrokkenen. Omdat de maatregelen die in het kader van de doelstellingen worden voorgesteld van elkaar verschillen, zal er per doelstelling gekeken moeten worden naar de vorm en aard van de participatie. In sommige gevallen zijn wettelijke inspraakprocedures van toepassing, in andere gevallen zullen niet-formele methoden worden ingezet. Hieronder worden de mogelijke participatietrajecten per doelstelling benoemd.

1. Het stimuleren van de vestiging van permanente culturele voorzieningen.

Bij het realiseren van culturele voorzieningen, zal er afstemming moeten plaatsvinden met verschillende belanghebbenden. Als eerst zijn bij het opstellen van dit plan in samenwerking met alle projectmanagers van het grootstedelijk gebied Zuidas de potentiële locaties voor nieuwe culturele voorzieningen in kaart gebracht. Deze locaties worden uitgewerkt in de verschillende deelgebiedsplannen, waarop inspraak mogelijk is. Indien de beoogde locatie voor een nieuwe culturele voorziening in het bestemmingsplan geen maatschappelijk-culturele bestemming heeft, zal een wijziging van het bestemmingsplan moeten worden doorgevoerd. De wettelijke regels rond bestemmingsplanwijzigingen bieden de mogelijkheid tot formele inspraak (door middel van zienswijzen).

Om tot de daadwerkelijke komst van culturele voorzieningen te komen zal overleg met de culturele initiatiefnemers, ontwikkelaars en pandeigenaren worden gevoerd. Omwonenden en andere betrokkenen zullen via informatiebijeenkomsten in de gelegenheid worden gesteld hun reactie op de voorgenomen plannen te geven. Bij de afhandeling van de aanvragen voor omgevingsvergunningen bestaat de mogelijkheid om bezwaar te maken tegen de werkzaamheden die nodig zijn om de vestiging van de culturele voorziening mogelijk te maken.

2. Het stimuleren van culturele evenementen.

Het organiseren van culturele evenementen in Zuidas kan zowel vermaak als (in sommige gevallen) enige mate van overlast veroorzaken. Inbreng over mogelijkheden en gevolgen voor belanghebbenden is daarom van belang. De herziening van het Amsterdamse Evenementenbeleid (inclusief de locatieprofielen) biedt betrokkenen de mogelijkheid invloed uit te oefenen op het potentieel gebruik van de openbare ruimte van Zuidas voor evenementen.

Inbreng vanuit de buurt over welke soort culturele evenementen gewenst zijn, kan ingebracht worden via bewonersparticipatie (via het stadsdeel, bijvoorbeeld via gebiedsplannen of bewonersinitiatieven). Realisatie is uiteraard afhankelijk van initiatiefnemers. Eigen initiatieven uit de buurt voor een (kleinschalige) culturele evenement kunnen ook via deze weg een plek vinden.

Om de komst van meer culturele evenementen naar Zuidas te stimuleren en mogelijk te maken, is – naast de financiële prikkel van de subsidieregeling – vooral ook afstemming nodig met potentiële organisatoren en beheerders van locaties. Het bieden van inzicht in de beschikbare locaties en het verleiden van organisatoren om naar Zuidas te komen, vraagt om direct contact. De Zuidas-organisatie zal hier – in nauw contact met Hello Zuidas en stadsdeel Zuid – een stimulerende en bemiddelende rol in spelen.

Voor het organiseren van evenementen van enige omvang moet bij het stadsdeel een evenementen-vergunning worden aangevraagd. Direct belanghebbenden kunnen in deze procedure hun zienswijze kenbaar maken.

3. Het realiseren van kunst in de openbare ruimte.

Bij het realiseren van kunstwerken in de openbare ruimte is het creëren van draagvlak in de samenleving van belang. Draagvlak betekent dat het publiek bij het kunstwerk betrokken is en in zekere mate accepteert. Om draagvlak te creëren zal per kunstproject gekeken worden naar een geschikte vorm van participatie, afhankelijk van de omstandigheden van het project. Voor bijvoorbeeld een kunstwerk in een woonbuurt kunnen vooral de direct omwonenden uitgenodigd worden mee te denken over welk ontwerp uitgevoerd gaat worden. Bij een kunstproject op een centrale plek waar veel passanten zijn, kan gekozen worden voor het breed informeren en consulteren van het publiek. In Zuidas kan het betrekken van ontwikkelaars, in de nabijheid gevestigde bedrijven of (culturele) instellingen ook een meerwaarde hebben. Afhankelijk van de situatie kan voor één of meerdere methodes worden gekozen.

Belangrijk is dat de opdrachtgever vooraf bepaalt hoe groot de participatie van het publiek zal zijn en dat helder wordt gecommuniceerd over het besluitvormingsproces. Bovenal is belangrijk dat de opdrachtgever in elke fase van de realisatie (van het ontwerp tot de uitvoering) werkt aan draagvlak bij het (betrokken) publiek.

4. Het creëren van werkruimte voor kunstenaars en culturele makers.

Net als bij de vestiging van culturele voorzieningen, doen zich bij het creëren van werkruimtes voor kunstenaars en culturele makers wettelijke inspraakmomenten en informele overlegmogelijkheden voor. Eventueel benodigde bestemmingsplan-wijzigingen en de opname in deelgebiedsplannen bieden kans op formele inspraak. In de procedure rond de omgevingsvergunning is het mogelijk formeel bezwaar aan te tekenen tegen de werkzaamheden die moet leiden tot de werkruimtes voor creatieven.

Maar voor de totstandkoming van dergelijke werkplekken is vooral overleg nodig met ontwikkelaars, pandeigenaren en initiatiefnemers die bereid zijn broedplaatsen, atelierwoningen en oefenruimtes te initiëren. Belanghebbenden uit de omgeving van de beoogde locatie zullen via informatiebijeenkomsten op de plannen kunnen reageren.

Tot slot

Bij de uitvoering van de doelstellingen zal er met een team van communicatieadviseurs en omgevingsmanager(s) per voorgestelde maatregel bekeken worden op welke manier de participatie door de omgeving het best kan worden vormgegeven.

10. FINANCIERING EN PLANNING

10.1 Financiering

Met dit plan zet Zuidas een stap voorwaarts in de ontwikkeling naar complete stadswijk. Uitvoering van de voorgestelde maatregelen zorgt voor een gebied waarin kunst en cultuur een belangrijk onderdeel van de leefomgeving uitmaken. Om de maatregelen mogelijk te maken zet Zuidas diverse instrumenten in die het vanuit gebiedsontwikkeling ter beschikking heeft. Naast het berekenen van lage grondprijzen voor maatschappelijke voorzieningen en het – op basis van de Percentageregeling Kunst in de Openbare Ruimte – financieren van kunstwerken uit de grondexploitaties, biedt de functionele grondexploitatie kunst en cultuur mogelijkheden.

Deze grondexploitatie (580.12) is bedoeld om activiteiten op het gebied van kunst en cultuur in Zuidas te financieren. Op 1 januari 2021 bedraagt het budget dat binnen deze grondexploitatie bestemd is voor uitvoeringskosten € 4.844.814. Met een looptijd tot en met 2032 is er jaarlijks een budget van circa € 375.000 beschikbaar. Besteding van dit budget betekent geen extra claim, maar is het besteden van het binnen Zuidas voor dit doel gereserveerd budget.

Uit het plan is een drietal hoofdelementen te destilleren die directe financiering behoeven: promotie van culturele voorzieningen, subsidiëring van culturele evenementen en realisatie van kunstwerken in de openbare ruimte. Dekking van de kosten van die laatste categorie maatregelen vindt plaats op drie verschillende manieren: via de grondexploitaties van deelgebieden, via projectbudgetten en via de functionele grondexploitatie kunst en cultuur. Financiering van de kosten voor promotie van culturele voorzieningen en subsidiëring van culturele evenementen zal moeten plaatsvinden uit de functionele grondexploitatie kunst en cultuur. Daarom wordt het volgende bestedingsvoorstel gedaan voor de functionele grondexploitatie kunst en cultuur in de periode 2021 – 2025:

	2021	2022	2023	2024	2025
Promotie voorzieningen	50.000 ¹⁾	25.000 ⁴⁾	25.000 ⁴⁾	25.000 ⁴⁾	25.000 ⁴⁾
Culturele evenementen	125.000 ²⁾	150.000 ⁵⁾	150.000 ⁵⁾	150.000 ⁵⁾	150.000 ⁵⁾
Kunst in de Openbare Ruimte	200.000 ³⁾	200.000 ³⁾	200.000 ³⁾	200.000 ³⁾	200.000 ³⁾
Totaal	375.000	375.000	375.000	375.000	375.000

1) Promotie grootstedelijke voorzieningen en bedrijfscollecties (maatregelen C4 en C5).

2) Hierin is opgenomen de bijdrage aan de subsidieregeling Tijdelijke Kunstprojecten van stadsdeel Zuid (20.000, op basis van lopende afspraken, eindigend met ingang van 2022) en de directe bijdragen aan evenementen (zoals Art Zuid) in 2021.

3) Kunst in overige deelgebieden, Zuidasbreed en schenkingen (maatregelen K1, K2, K5, K6).

4) Promotie grootstedelijke voorzieningen (maatregel C4).

5) Budget voor nieuwe stimuleringsregeling voor culturele evenementen (maatregel E3).

10.2 Overzicht en planning

Voor een goed overzicht van maatregelen uit het plan zijn deze hieronder samengevat en voorzien van de planning en budget waaruit de kosten worden gedekt.

Nr.	Actie	Jaar	Budget
Culturele voorzieningen			
C1	Realiseren van culturele voorzieningen op wijkniveau	Doorlopend	N.v.t.
C2	Realiseren van bovenwijkse en grootstedelijke culturele voorzieningen	Doorlopend	N.v.t.
C3	Inplannen nieuwe culturele voorziening	2021	N.v.t.
C4	Promoten grootstedelijke voorzieningen	2021 – 2025	FG K&C
C5	Promoten bedrijfskunstcollecties	2021	FG K&C
Culturele evenementen			
E1	Promoten evenementenlocaties	2021	FG K&C
E2	Oeverpark geschikt maken voor evenementen	2024	GREX DP
E3	Invoeren stimuleringsregeling voor culturele evenementen	2022	FG K&C
Kunst in de openbare ruimte			
K1	Toepassen Percentageregeling in deelgebieden	2021 – 2025	FG K&C/GREX DP
K2	Toevoegen kunst in overige deelgebieden	2021 – 2025	FG K&C
K3	Toevoegen kunst op locaties Zuidasbreed	2021 – 2025	PB/FG K&C
K4	Toevoegen kunstwerken bij infrastructurele projecten	2022 – 2025	PB
K5	Herplaatsen van kunstwerken	2021 en 2024	GREX DP
K6	Plaatsen geschonken kunstwerken	Na schenking	Extern/FG K&C
Werkplekken			
W1	Broedplaatsfunctie opnemen in tender nieuwbouw Kavel K in Kop Zuidas	2021	GREX DP
W2	Culturele invulling verkennen in nieuwbouw Ravel	2021 - 2022	GREX DP
W3	Uitwerken van optie atelierwoningen in nieuwbouw Noordstrook in Kenniskwartier	2021 – 2023	GREX DP
W4	Verkennen culturele invulling in nieuwe woonwijk Verdi	2021 – 2022	GREX DP
W5	Stimuleren van artist-in-residencies in oude rechtbank	2021	N.v.t.
W6	Invulling van leegkomende panden als (tijdelijke) broedplaats/atelierruimtes	Doorlopend	N.v.t.

FG K&C = Functionele Grondexploitatie Kunst en Cultuur

GREX DP = Grondexploitatie deelplan(nen)

PB = Projectbudget(ten)

COLOFON

Plan Kunst en Cultuur Zuidas
Maart 2021

Opdrachtgever
Gemeente Amsterdam, Zuidas

Auteurs
Gemeente Amsterdam, Directie Zuidas:
Onno van den Muysenberg
Programmamanager Kunst en Cultuur Zuidas
Diana Tawfik
Assistent-projectmanager Kunst en Cultuur Zuidas

Vormgeving
Studio Zeeman & Burger

Foto's
Marcel Steinbach, Jan Vonk, Marc Dorleijn,
Luuk Kramer

amsterdam
ZUIDAS

**maakt werk van
kunst en cultuur**

Amsterdam Zuidas Informatiecentrum
WTC, Centrale Hal
Strawinskylaan 59
1077 XW Amsterdam
Telefoon: 0800 5065
E-mail: contact@zuidas.nl
www.zuidas.nl